

Historia dzumy

- Czarnej Śmierci -

Kacper Tarajkowski

kl. 5b

POCZĄTEK PANDEMII

Gdzie nastąpił pierwszy atak...?

Pierwsze ślady tej choroby pojawiły się już w latach 20. XIV w. w Mongolii. Następnie zaraza przedostała się do Chin, które pustoszyła od 1331 do 1353 r. W tym samym czasie zbierata śmiertelne żniwo w Kirgizji.

Śmiertelna zaraza trafiła do Europy w październiku 1347 r. na pokładach genueńskich galer, które przybyły do sycylijskiej Messyny z Kaffy (dzisiejszej Teodozji) na Krymie.

KWESTIA ZARAŻENIA

Każda próba kontaktu z chorymi mogła być śmiertelna w skutkach. Umierali nie tylko ci, którzy byli w bezpośrednim kontakcie z chorymi, ale również ci, którzy dotknęli lub używali przedmiotów należących do chorych do nich

OBJAWY CHOROBY

Zainfekowani żeglarze, którzy przybywali do Messyny umierali w cierpieniach.

Mieli typowe objawy zarażenia chorobą zakaźną:

złe samopoczucie, ogólne osłabienie, dreszcze, silny kaszel, wysoka gorączkę, stany zapalne,

wymioty krwią, na ich ciele pojawiły się

zgorzele - czarne plamy

powstające na skutek obumierania tkanek

(stąd określenie „czarna śmierć”).

Po kilku dniach od zarażenia chory umierali.

DŻUMA A ŚWIAT...

---

*Nieznana choroba dotknęła
nie tylko Sycylijczyków,
ale także mieszkańców Półwyspu Apenińskiego.
W szybkim tempie dotarła drogą morską
na Sycylię, Korsykę, Cypr i Baleary
oraz do miast portowych - Genui i Wenecji.
Stamtąd powędrowała w głąb Włoch.
Nikt nie wiedział, gdzie dalej dotrze...*

STRASZNE SPUSTOSZENIE...

---

*W wielu miejscowościach swego czasu
wymarta co najmniej połowa populacji*

*– tak było m.in. w przypadku
francuskiego Albi i niemieckiej Bremy.*

*Zaraza szczególnie doświadczyła
mieszkańców Paryża.*

*Od 1348 do 1500 r. powracała nad Sekwanę
co najmniej raz na cztery lata.*

CZARNA ŚMIERĆ W EUROPIE

W wyniku kilkuletniej zarazy zmarło
31 proc. Europejczyków - prawie 24 mln ludzi,
podczas gdy Europę zamieszkiwało wówczas
ok. 75 mln.

Epidemia dżumy ponownie zaczęła
nękać Stary Kontynent, Azję i Afrykę Północną
w 1361 r. Bilans kolejnych epidemii
był zatrważający - około roku 1430
Stary Kontynent zamieszkiwało jedynie
20-40 mln ludzi.

PRZYCZYNY EPIDEMII - kiedyś

Przyczyn pojawienia się śmiertelnej choroby

doszukiwano się na wiele sposobów:

Niektórzy obwiniali za nią trucicieli,

Żydów i „złych chrześcijan”;

inni taczili jej działanie

z „morowym powietrzem”,

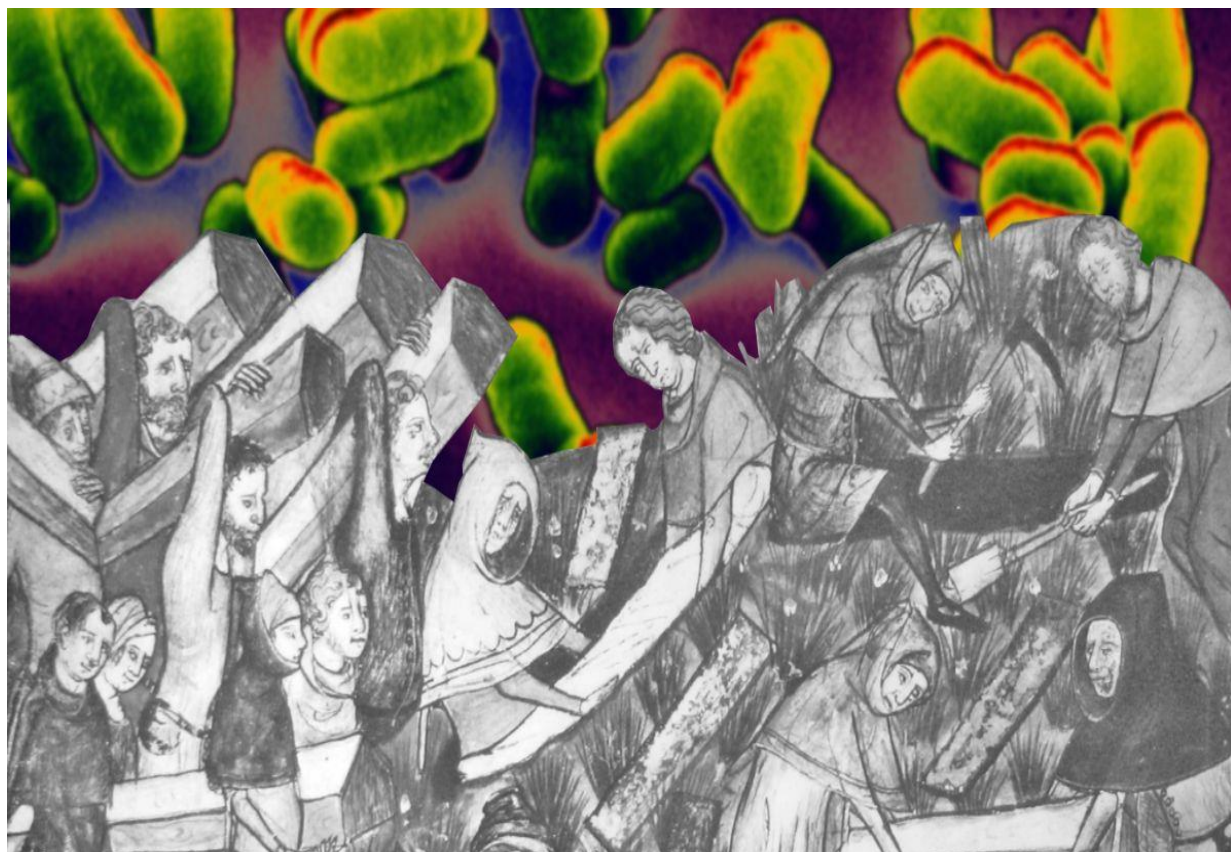
jak określano dawniej różne zarazy

przenoszone drogą kropelkową.

Powstało nawet wiele specjalnych modlitw

wznoszonych w celu ochrony

przed jego skutkami.

---

*Nad źródłem zarazy w 1350 r.
debatowali medycy z uniwersytetu w Paryżu.
Doszli oni do wniosku, że „daleką i pierwszą
przyczyną tej dżumy była (...)
jakaś konstelacja niebieska (...)
której koniunkcja, wraz z innymi koniunkcjami
i zaćmieniami, istotna przyczyna
bardzo zgubnego zepsucia
otaczającego nas powietrza,
zapowiada śmierć i głód”.*

PRZYCZYNY EPIDEMII - dziś

Dżuma wywołana przez bakterie
Yersinia pestis przenoszona jest
przez pokasania przez pchły
(głównie pchły szczurze)

wcześniej zainfekowane w wyniku kasania
chorych szczurów, wiewiórek, nieświszczuków
czarnoogonowych lub innych małych ssaków.
Poprzez infekcję bakterie migrują wraz z krwią
i chłonką do węzłów chłonnych.
zakażenie pierwotne jak i wtórne, dżumowe
zapalenie płuc.

Bakteria ta jest wrażliwa na:

- wysoką temperaturę,
- większość środków dezynfekcyjnych,
- nastonecznienie,
- wysuszenie,

oporna jest natomiast na niską temperaturę.

W zwłokach padłych zwierząt pączeczka ta

przeżywa ponad pół roku,

w odpadkach organicznych ponad miesiąc,

natomiast w wodzie zwykle do 3 tygodni.

POSTACIE DŻUMY

Dymienicza postać dżumy może być wywołana również spożyciem skażonego pokarmu lub wody.

Septyczna postać dżumy zazwyczaj jest powikłaniem dżumy dymienicznej.

Płucna postać dżumy występować może zarówno jako zakażenie pierwotne, jak i wtórne - dżumowe zapalenie płuc.

Podział morfologiczny:

- dżuma dymienicza
- postać septyczna
- dżuma płucna

Cechy wspólne:

- martwica krwotoczna
- naciek neutrofili

ZAPOBIEGANIE - kiedyś

Rozprzestrzenieniu się zarazy
próbowano zapobiegać m.in.
poprzez kropienie octem znajdujących się
w ciągłym obiegu listów i monet,
rozpalanie ognisk na rogach ulic,
dezynfekcję osób i ich mienia za pomocą siarki.
Na ulice wychodzono w profilaktycznych
maskach w kształcie głowy ptaka
- w ich przedniej części umieszczano wonne
specyfikiki, które miały chronić przed zarażeniem.

W celu zahamowania epidemii
władze miast zamykały swe bramy
dla zakażonych.

Niechętnym okiem patrzono także na biedotę.

Było jej coraz więcej,
ponieważ w związku z zarazą
Europę nawiedzita klęska głodu.

ZAPOBIEGANIE - dziś

Najistotniejsze działania zapobiegawcze:

- *Badanie chorych lub padłych zwierząt przez lokalne służby weterynaryjne.*
  - *Stosowanie odpowiednich środków owadobójczych do zabijania pcheł podczas epidemii dzumy wśród dzikich zwierząt*
- *Zwalczanie pcheł u zwierząt domowych*
- *Unikanie kontaktu z chorymi zwierzętami.*
- *Wykonywanie w gumowych rękawicach czynności takich jak oskórowanie i rozbiór mięsa zwierząt dzikich.*

LECZENIE DŻUMY - kiedyś

W leczeniu skutków choroby

*Stosowano najwymyślniejsze metody,
m.in. tzw. pigutki św. Rocha, ziele św. Jana
lub czosnek. Stosowano też środki klasyczne:*

upust krwi, przeczyszczenia, lewatywy,

napoje, środki wymiotne.

Jako antidota służyły:

róg jednorożca, preparaty z wątroby kozła,

rybie tuski, skóra wężowa, serce ropuchy.

LECZENIE - dziś

W leczeniu dżumy stosuje się antybiotyki, które powinny zostać podane choremu jak najszybciej, bez oczekiwania na wyniki badań laboratoryjnych.

Może to ocalić życie pacjenta.

Chorzy na dżumę podlegają obowiązkowej hospitalizacji i izolacji.

W leczeniu dżumy stosuje się antybiotyki w formie doustnej lub dożylniej.

DŻUMA DZISIAJ...

Według WHO na całym świecie

stwierdza się 1000 do 3000

zachorowań na dżumę każdego roku.

Przypadki dżumy odnotowuje się obecnie w Afryce,

Azji i krajach Ameryki Południowej.

Niemal wszystkie zachorowania tążą się

z niskim statusem ekonomicznym

w krajach słabo rozwiniętych,

częściej odnotowuje się przypadki dżumy

wśród osób mieszkających

w małych miastach i wsiach

niż w dużych aglomeracjach.

Według WHO od 2010 do 2015 roku na całym świecie zgłoszono ponad 3248 przypadków dżumy

Władze Chin podały 12 listopada 2019 r., że dwie osoby w tym kraju leczone są z powodu dżumy.

Bakteria *Yersinia Pestis* została wykryta już po raz drugi w Azji Wschodniej.

W maju 2019 r. para z Mongolii zmarła w jej wyniku po tym, jak zjadła surową nerkę świstaka, uważaną za ludowe lekarstwo.

DŻUMA
WCIĄŻ
GROŹNA

dziękuję za uwagę...

KACPER TARAJKOWSKI